

88

NATIONALMUSEUM
med
PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Dnr 04-117/09

YTTRANDE
2009-05-18

**Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsuddes (NMW) yttrande
över Kulturutredningen (SOU 2009:16)**

Remissvaret följer betänkandets disposition.

Sammanfattning

Kulturutredningen inleder med en ovanligt fyllig deskriptiv och analytisk ansats som belyser den kulturpolitiska utvecklingen från 1960-talet till idag. Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde vill framhålla att konst och kultur är en av demokratins stöttepelare. Stora och genomgripande förändringar måste därför syfta till att säkerställa, lyfta och utveckla kulturens kärnverksamheter. Kulturutredningen lyfter fram behovet av att höja kulturpolitikens status, men störst tyngd ges i praktiken ändå förvaltning och organisation.

Kapitel 8

Mål för kulturpolitiken

NMW *tillstyrker delvis* de nya kulturpolitiska målen. NMW menar att målen kan ses över i formulering och konkretion. Begrepp som "kulturell kompetens" är så ospecifikt att allvaret bakom målen kan ifrågasättas. Målen måste vara formulerade så att ingen osäkerhet råder om denna livsviktiga nerv i samhällets uppbyggnad, hållbarhet och utveckling.

Utredningen föreslår att ordet kvalitet tas bort ur målen. NMW delar utredningens uppfattning om att kvalitet är ett ord med tidsbunden värdegrund. Om kvalitetsbegreppet skall användas i de kulturpolitiska målen bör det därför kopplas till en definition som kan revideras över tid. NMW ställer sig bakom den nationella tanken med målen och att dessa bör vara vägledande för offentlig kulturpolitik även utanför det statliga området.

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Kapitel 10

Kulturpolitiken som aspektpolitik

NMW *tillstyrker* förslaget om kulturpolitiken som aspektpolitik. Kulturen spelar en stor roll i varje medborgares vardag. Ofta tar vi konsten och kulturen för given och ser inte den roll dessa spelar för flera olika politikområden. Som utredningen framhåller är kulturen viktig för skolan, för näringspolitiken, vården, ekonomisk tillväxt, social sammanhållning, miljön, varje individs behov av utveckling och förståelse av sig själv etcetera. Historiskt har kulturen varit demokratins fanbärare. Det är viktigt att kulturen syns inom andra områden än den egna politiska sfären. Konsten och kulturen har också instrumentella aspekter.

NMW menar dock att aspektpolitiken måste ställa krav på andra politikområdena så att dessa verkar för kulturens roll i samhället. Detta kräver att andra politikområden lyfter in kulturen i sina mål. *Görs inte dessa insatser från andra politikområden är aspektpolitiken verkningslös.*

10.2.3 Högre utbildning

NMW tillstyrker den satsning på forskning inom kultursektorn som utredningen föreslår. Nödvändigheten att stärka forskningen är tydlig vid jämförelser av de begränsade medel som finns avsatta för så kallad sektorsforskning inom kulturområdet med medel avsatta inom andra departement.

Kapitel 11

EU-samarbete och internationella frågor

NMW anser att en utveckling i riktning mot mer samarbete än utbyte och då i synnerhet inom ramen för det europeiska samarbetet är nödvändig för att utveckla kulturområdet. Särskilt när det gäller arbetet inom EU behöver kultursektorn stärka det långsiktiga samarbetet för att kunna agera mer proaktivt i den kulturpolitiska utvecklingen. Kulturpolitiken är idag i likhet med utbildningspolitiken en nationell kompetens inom EU. Utbildningspolitiken har dock gått i samverkansspåret de senaste åren och även kulturpolitiken tågar i den riktningen. Det finns därför anledning att stärka kulturområdets kunskaper om EU. NMW menar att Förvaltningskommitténs (SOU 2008:118) slutsatser att Regeringskansliet behöver styra upp arbetet mot EU är viktiga i detta sammanhang.

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Kapitel 13. 8

Vissa frågor om sponsring, donationer och villkoren för enskild finansiering av kulturområdet

NMW menar att offentlig finansiering bör vara den långsiktiga grunden för finansiering av konst och kultur. Kulturutredningen visar att den statliga kulturbudgeten endast ökat marginellt sett i ett 25-årsperspektiv. Kulturbudgeten är en mycket liten del av statsbudgeten. Detta kan ses som en följd av att kulturen inte uppfattats som viktig av andra politikområden. Följden är att kulturområdets största problem är brist på ekonomiska resurser.

Införandet av en aktiv aspektpolitik kan utgöra en delösning på detta problem, men kulturen måste också söka stöd och finansiering på andra håll. Stöd i form av gåvor, donationer och sponsring kan bidra till kulturens utveckling och förnyelse. NMW menar att det finns skäl att bejaka samarbeten i form av sponsring från företag, framförallt för att de skapar samarbetsarenor, får in ny publik och breddar förståelsen och intresset för konst och kultur. I övrigt lämnar NMW inga synpunkter i enlighet med de instruktioner som medföljde remissen.

Kapitel 14

Arkitektur för en samlad kulturpolitik

NMW *avstyrker delvis* förslaget om tre kulturpolitiska sfärer.

NMW uppfattar Förvaltningskommitténs betänkande som att kulturen hör till den politiska sfären och inte nödvändigtvis bör styras i samma förvaltningsform som till exempel Försvaret. Kulturens styrning lämnas därför av Förvaltningskommittén till Kulturutredningen som i sin tur överlämnar museernas styrning till Museiutredningen.

Kulturutredningens förslag om sfärer utgår från samordningstankar där kulturmyndigheterna ska finna strategiska samordningspunkter horisontellt. NMW anser att detta är en god tanke.

Museikoordinatorns betänkande (SOU 2009:15) menar att Sveriges samtliga museers verksamhet har så mycket gemensamt att samordning krävs från nationell till lokal nivå - en samordning som bygger på idén om staten överst och sedan läns- och lokal nivå under denna.

NMW anser att detta går stick i stäv med Kulturutredningens horisontella förslag till organisation där museerna föreslås ingå i sfären för frågor om samtid, historia och livsmiljö under en samordnande museikoordinator. Detta tyder på att museernas

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

styrning hamnat i ett slags provisorisk lösning med en koordinator som ska fungera som konsult i en sfär som ska utgöra en myndighet.

NMW anser att förslaget inte är ordentligt genomarbetat och att det krävs vidare konsekvensanalyser där den organisatoriska hållbarheten bör prövas. NMW menar att det finns stor risk för att administration och byråkrati växer. I frågan som gäller arkitektur, form och design ställer sig NMW frågande till hur de remisser som lämnades på Rådet för arkitektur Form och designs slutrapport beaktats. Kulturutredningen har inlemmat Rådets förslag utan hänvisningar till de remisser som lämnades. NMW ställer sig också frågande till vilken sfär Forum för levande historia hör hemma i.

NMW menar att staten ska styras kostnadseffektivt, transparent och för medborgarnas bästa. Konst och kultur utgör en infrastruktur för demokratiska frågeställningar, yttrandefrihet och ifrågasättande. Detta bör vara en statlig angelägenhet. Samtidigt är konst och kultur spretiga verksamheter som har svårt att passa in i den statliga förvaltningsmodellen. Den sammanslagning Kulturutredningen förslår i sfären för samtid, historia och livsmiljö kommer att minska antalet myndigheter men knappast gagna verksamhetens innehåll eller den enskilde medborgarens möjlighet till insyn och förståelse för myndighetens arbete.

Kapitel 18

En ny roll för Kulturrådet

NMW delar utredningens uppfattning att det behövs ett organ/råd eller myndighet som kan följa och utvärdera kulturpolitiken. NMW menar att det finns stora vinster att göra om Kulturrådet ges möjlighet att fungera som Arts Council i England där institutionerna och myndigheterna får gemensamt stöd via rådet i medborgarundersökningar, statistik, uppföljning med mera. Däremot anser NMW att Kulturrådet inte ska vara exekutivt i vissa uppgifter och samtidigt utvärdera effekterna av dessa. Kulturrådet har t ex fördelat Accessmedel till kultursektorn och sammanställer idag en utvärdering av samma bidrag. NMW menar att de två uppdragen bör skiljas åt.

NATIONALMUSEUM
med
PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Kapitel 19

Kulturinstitutionerna

NMW *tillstyrker* förslaget att styra institutionerna med verksamhetskontrakt med flerårig giltighetstid. Detta möjliggör en tydligare dialog om vilken verksamhet som kan bedrivas till vilken kostnad. NMW tillstyrker förslaget att en särskild utredning bör göras av dels institutionernas grunduppdrag och åtföljande resurser dels av organisationen av fristående institutioner och institutionskoncerner.

I detta ärende har överintendenten Solfrid Söderlind varit beslutande och samordningsansvarig Karin Linder föredragande.

Solfrid Söderlind
Överintendent

Karin Linder
Samordningsansvarig